

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE
POZNAŃ UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
POLITECHNIKA WARSZAWSKA

Факультет автоматизації і комп'ютерних систем

XII Міжнародна науково-технічна
Internet-конференція

**«Сучасні методи, інформаційне,
програмне та технічне забезпечення
систем керування організаційно-
технічними та технологічними
комплексами»**

27 листопада 2025

КИЇВ НУХТ 2025

Матеріали XII Міжнародної науково-технічної Internet-конференції «Сучасні методи, інформаційне, програмне та технічне забезпечення систем керування організаційно-технічними та технологічними комплексами», 27 листопада 2025 [Електронний ресурс]. – К: НУХТ, 2025. – 388 с. – Режим доступу: <https://nuft.edu.ua/naukova-diyalnist/naukovi-konferencii>.

У матеріалах конференції наведено доповіді за напрямками: автоматизація процесів керування технологічними процесами та комплексами, інтелектуальні системи керування та аналізу даних, інтегроване автоматизоване керування організаційно-технічними системами, інформаційні системи керування у виробництві та освіті. Видання містить програму і матеріали Міжнародної науково-технічної конференції.

Матеріали конференції будуть корисні науковим та інженерно-технічним працівникам, виробничникам, потенційним інвесторам, студентам вищих закладів освіти та всім, хто пов'язаний з харчовою промисловістю та автоматизацією.

Подано в авторській редакції.

Редакційна колегія:

Голова програмного комітету:

С. В. Токарчук, канд. техн. наук, доц., проректор з наукової роботи НУХТ

Голова організаційного комітету:

С. В. Токарчук, канд. техн. наук, доц., проректор з наукової роботи НУХТ

Заступники голови оргкомітету:

Я. В. Смітюх, канд. техн. наук, доц., завідувач кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем управління НУХТ

С. В. Грибков, д-р техн. наук, доц., завідувач кафедри інформаційних технологій, штучного інтелекту та кібербезпеки НУХТ

Секретаріат оргкомітету:

М. С. Романов, канд. техн. наук, доц., доцент кафедри автоматизації та комп'ютерних технологій систем управління НУХТ

М. П. Костіков, канд. техн. наук, доц., доцент кафедри інформаційних технологій, штучного інтелекту та кібербезпеки НУХТ

М. П. Грама, доктор філософії, старший викладач кафедри інформаційних технологій, штучного інтелекту та кібербезпеки НУХТ

Поширення військової лексики в українському медіапросторі

Д. С. Бондарчук, М. П. Костіков

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

З початком війни мова суспільства адаптується до нових реалій, і військова лексика проникає у повсякденне життя. Військові терміни входять і в медіапростір — їх використовують у новинах і публіцистичних статтях, на телебаченні та в інтернеті. Окрім того, сама військова термінологія активно поповнюється новими мовними одиницями, які потребують аналізу.

Метою цієї роботи є виявити стилістичні особливості лексики профільного українськомовного ЗМІ — порталу «Мілітарний», який із 2009 року висвітлює новини у сфері національної оборони [2]. Особливу увагу приділено порівнянню цієї лексики з мовним наповненням текстів довоєнного періоду неспеціалізованого видання «Експрес».

Власне, матеріалом для дослідження військової лексики стали тексти з порталу «Мілітарний», що містить різні розділи — текстові новини, статті, блоги та відеоконтент. Як джерело текстів обрано секцію «Статті». На перший погляд, вони здавались достатньо великими та майже однаковими по обсягу, що й підтвердилося: кожен текст містив приблизно 1000 словоформ. Але ручне копіювання і редагування статей із сайту — це тривалий і не ефективний процес. Для його оптимізації було використано автоматичне збирання даних із вебсторінок, або ж просто вебскрейпінг [3]. Його було реалізовано мовою програмування Python, і всього за декілька секунд роботи програма збрала десятки й сотні статей. Так було з'ясовано, що з початку повномасштабного вторгнення до кінця березня 2024 року на порталі було опубліковано 283 статті.

Така кількість текстів виявилася зовеликою для обробки, тож ми зосередились на 45 статтях, виданих у першій половині 2024 року. Вони були завантажені на лінгвістичний портал «MOVA.info» у новостворену папку «портал Мілітарний» у розділ «Публіцистика». Ми обрали саме «MOVA.info» завдяки його функціоналу, який дозволяє автоматично визначати граматичні параметри тексту [1].

Щоб з'ясувати стилістичні особливості, було застосовано порівняльний метод для аналізу подібностей і відмінностей між текстами із сайту, що спеціалізується на військовій справі, та звичайного інформаційного ресурсу для масової аудиторії. Таким неспеціалізованим виданням став «Експрес» зі статтями, опублікованими до 2014 року. Про дату випуску цих матеріалів свідчили їх назви, де згадувалися політичні фігури початку 2010-х. Тоді як у заголовках текстів «Мілітарного» часто зустрічається найменування різних видів військової зброї та техніки. Ця особливість підкреслює тематику публікацій і привертає увагу саме зацікавленого читача.

Однією з можливостей «MOVA.info» є створення динамічних частотних словників, які допомагають виділяти найбільш уживані групи слів. При порівнянні частотних словників, відсортованих за семантикою, було виявлено,

що найбільш поширеними класами слів «мирної» лексики є власні імена та топоніми, тоді як військова лексика має значну перевагу у вживанні слів, що стосуються інструментів і пристроїв. До того ж, у текстах «Мілітарного» спостерігається менше унікальних словоформ, що доводить вузьку тематику військової публіцистики, тоді як лексика «Експреса» більш різноманітна та зосереджена на соціальних і політичних аспектах.

Проте абсолютної межі між загальноновживаною та військовою лексиками не існує, адже в текстах обох видань можна зустріти і власні імена, і топоніми, й інструменти, хоч і в меншій кількості залежно від спрямованості. Тобто особливістю спеціалізованої галузі є термінологія, яка забезпечує номінацію професійних понять. У випадку військової лексики терміни використовуються для найменування озброєння та самих військових дій.

Важливо зазначити, що внаслідок тісної співпраці із західними країнами військовою лексику дуже активно поповнюють неологізми. Оскільки це нові слова, то в ході дослідження для пошуку неологізмів у лінгвістичному корпусі насамперед було відсортовано необроблену лексику. Найчастіше нерозпізнаними лексемами виявились скорочені назви одиниць вимірювання, такі як *км*, *мм*, *кг* тощо. Така велика їх кількість викликана тим, що в текстах аналізуються технічні характеристики озброєнь.

Також часто зустрічались назви військової техніки, записані латинкою, наприклад: *Leopard*, *Patriot*, *Bradley* — які є частиною нової реальності, де українська армія використовує іноземну техніку. Крім того, частина неологізмів не є назвами предметів чи явищ, які нещодавно з'явилися у загальному вжитку. Скоріше, це новий семантичний відтінок до вже відомих понять. Наприклад, слово *пакет* зараз часто означає набір військової, гуманітарної або фінансової допомоги, або ж *Міраж* — французький багатоцільовий винищувач.

Отже, українськомовна військова публіцистика наразі переживає етап активного розширення та поповнення різноманітними термінами. Аналіз статей порталу «Мілітарний» показав значне збагачення української мови саме новими назвами техніки та зброї. Це може бути як надання нового значення певному слову, так і пряме запозичення з інших мов. Така динаміка поширення військової лексики свідчить про актуалізацію потреби в її використанні через війну в Україні, а також демонструє способи інтеграції в українську мову нових термінів, необхідних для висвітлення воєнних дій.

Література

1. Лінгвістичний портал «*MOVA.info*» [online]. URL : <http://www.mova.info>.
2. Портал «Мілітарний» [online]. URL : <https://mil.in.ua/uk>.
3. Perez M. (2023) What is Web Scraping and What is it Used For? [online]. *Parsehub*. URL : <https://www.parsehub.com/blog/what-is-web-scraping>.
4. Кулдошина М. С., Костіков М. П. (2023) Можливості застосування комп'ютерної лінгвістики у військовій справі, *Матер. X Міжнар. наук.-техн. інтернет-конф. «Сучасні методи, інформаційне, програмне та технічне забезпечення систем керування організаційно-технічними та технологічними комплексами»*, 24 листоп. 2023 р., К. : НУХТ, с. 101–102.